

УДК 355.4

О. Д. Каверін, О. В. Минько

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНИХ НАВЧАНЬ З БОЙОВОЮ СТРІЛЬБОЮ У БРИГАДНІЙ ЛАНЦІ У ВНУТРІШНІХ ВІЙСЬКАХ МВС УКРАЇНИ

Обґрунтовано методику підготовки та проведення етапу бойової стрільби тактико-спеціальних навчань у ланці “з’єднання (військова частина)” з урахуванням специфіки службово-бойових дій внутрішніх військ за надзвичайних обставин мирного часу.

Постановка проблеми. Відповідно до міжнародних стандартів застосування сил правопорядку в умовах мирного часу у разі ускладнення оперативної обстановки стрілецька зброя може застосовуватися лише як крайній захід після прийняття відповідного політичного рішення певними органами державного управління згідно з чинним законодавством. Проте можливість залучення формувань внутрішніх військ до дій з припинення збройних зіткнень радикально налаштованих сторін, пошуку та роззброєння незаконних збройних формувань або навіть затримання особливо небезпечних і озброєних злочинців, які скоїли втечу, має спонукати командування внутрішніх військ передбачати підготовку підрозділів до застосування зброї за надзвичайних обставин. Вищою, найбільш ефективною формою бойової підготовки військ є проведення тактико-спеціальних навчань (ТСН) з бойовою стрільбою.

З аналізу останніх досліджень [3, 4] щодо організації та проведення тактико-спеціальних навчань у внутрішніх військах, досвіду проведених навчань з урахуванням бойової практики військ та огляду керівних документів [2], якими визначено завдання з організації бойової підготовки військ, виникає низка проблемних питань.

1. Тактико-спеціальні навчання проводяться у військах лише з ротою, але без етапу бойової стрільби. При цьому навчання з підрозділами конвоювання, з охорони ОВО та авіаційними підрозділами взагалі не плануються.

2. Проведення етапу бойової стрільби розглядається як колективне застосування зброї стріляючим підрозділом з місця без урахування специфічних способів службово-бойових дій внутрішніх військ під час проведення спеціальних операцій.

3. Навчання у ланці “з’єднання (військова частина)” плануються тільки з органами управління у формі командно-штабних. Підрозділи до цих навчань, як правило, не

залучаються або залучаються частково.

4. Із 2003 р. у військах проводилися тактичні навчання з бойовою стрільбою лише у складі відділень (взводів) за тематикою загальновійськової тактики, але за останні п’ять років вони не плануються взагалі.

Наведені вище аспекти зумовлюють поверхову підготовку військ до дій за надзвичайних обставин, і мова про готовність військ до таких дій буде лише декларативною [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання наукового обґрунтування підготовки та методики проведення тактико-спеціальних навчань з бойовою стрільбою у внутрішніх військах є актуальними, що пов’язано з відсутністю сучасної нормативно-методичної бази з проведення навчань. Особливості підготовки та проведення тактико-спеціальних навчань з бойовою стрільбою висвітлено у навчальному посібнику [5], але вони орієнтовані на завдання, структуру й озброєння внутрішніх військ радянських часів.

У керівному документі [1] визначено проведення навчань з бойовою стрільбою зі штатними підрозділами (відділення, взвод, рота, батальйон). Проте, як показує практика, службово-бойові завдання будуть виконуватися тимчасово створеними військовими формуваннями, як-то: військовий оперативний резерв, резерв частини, черговий підрозділ тощо.

Метою статті є обґрунтування методики організації та проведення етапу бойової стрільби у ході тактико-спеціальних навчань, яка б враховувала специфіку службово-бойових дій з’єднань (частин, підрозділів) внутрішніх військ за надзвичайних обставин мирного часу.

Виклад основного матеріалу. Згідно з організаційно-методичними вказівками командувача внутрішніх військ МВС України з підготовки військ на 2010 навчальний рік *бойове навчання* повинно бути організовано і проводитись з урахуванням призначення, особливостей службово-бойових завдань, покладених на

управління територіальних командувань, з'єднання, військові частини, регіональних умов дислокації, укомплектованості, забезпеченості та реальних можливостей навчальної матеріально-технічної бази.

Відповідно, якщо за мету бойового навчання ставиться перевірка рівня готовності військ до виконання службово-бойових завдань за призначенням, навіть силового характеру, то виникає необхідність готувати їх до цього не формально, не на папері, а реально, із застосуванням штатного озброєння і техніки, в умовах обстановки, максимально наближеної до специфіки службово-бойової діяльності.

Додержуючись принципу бойової підготовки навчати війська тому, що необхідно для успішного виконання службово-бойових завдань як у мирний, так і воєнний час [5], стає очевидним, що вищою і найбільш ефективною формою підготовки частин та підрозділів внутрішніх військ до виконання завдань за призначенням є *тактико-спеціальні навчання з бойовою стрільбою*.

У зв'язку з цим для військ певний інтерес становить обґрунтування методики проведення тактико-спеціальних навчань з бойовою стрільбою, яка б сприяла підвищенню якості підготовки та бойового злагодження у бригадній ланці.

У статті [4] пропонується певний поділ тактико-спеціальних навчань зі з'єднаннями (військовими частинами) внутрішніх військ за змістом їх дій на чотири основні групи.

Запропонований підхід дещо спрощує порядок вирішення питання щодо доцільності проведення етапу бойової стрільби та його масштабності. Як показує практика, на полкове (бригадне) навчання до бойової стрільби можуть залучатися підрозділи у складі до роти (батальйону); на батальйонне – до взводу (відділення, військового наряду).

З урахуванням наведеного вище *етап бойової стрільби* може плануватися під час проведення навчань за тематикою *першої, другої та третьої груп*, відповідно до [4] на одному з його етапів (на початку, в середині або наприкінці навчання) як удень, так і вночі. Він може проводитись у навчальних центрах або, якщо дозволяють умови, на військових стрільбищах.

Спільна бойова стрільба і бойове застосування авіаційних засобів ураження проводяться на полігонах, що відповідають вимогам безпеки у разі бойового застосування авіаційних засобів

ураження.

Розмір ділянки бойової стрільби і характер місцевості повинні забезпечувати: розміщення елементів бойового порядку стріляючих підрозділів; створення повчальної мішеневої обстановки відповідно до замислу навчання і особливостей місцевих умов; ведення вогню підрозділами з кількох рубежів; маневр вогнем і підрозділами; стрільбу всіх вогневих засобів, які застосовуються, на граничних відстанях з урахуванням пролітного простору для кожного виду зброї та бокових захисних зон.

Бойова стрільба із застосуванням авіації, бойових машин, стрілецької зброї може плануватися лише на ТСН за тематикою, що пов'язана з участю військ у спеціальних операціях (діях) з припинення збройних зіткнень радикально налаштованих сторін, а також дій незаконних збройних формувань, затримання особливо небезпечних і озброєних злочинців, які скоїли втечу. Етап бойової стрільби може проводитись як з підрозділом, так і з певним елементом (групою) бойового порядку, зокрема групою блокування, пошуку, оточення чи іншими групами.

Слід зазначити, що для проведення навчань за цією тематикою створюється обстановка, яка передбачає ведення вогню з усіх видів зброї штатних і приданих підрозділів, ведення вогню по окремих цілях у засобах індивідуального захисту, стрільбу через амбразури БТР, з кулеметів, встановлених на БТР, стрільбу вночі з використанням нічних прицілів, а також кидання ручних осколкових гранат.

Отже, залежно від обстановки і характеру часткових завдань спеціальної операції (військовий пошук, оточення і знешкодження тощо) перед відповідною групою бойового порядку можуть виникати вогневі завдання, які умовно поділяють на три періоди вогневого ураження:

перший період (див. рис. 1) – вогневе зіткнення (перший вогневий контакт), у ході якого група пошуку у взаємодії з вогневою групою, в яку входять БТР, гранатометники, снайпери, завдає максимальне ураження умовному противнику;

другий період (див. рис. 2) – завдання умовному противнику ураження із застосуванням усіх вогневих засобів, із залученням бойової техніки та авіації, з одночасною підготовкою до дій штурмових груп (груп захоплення);

третій період (див. рис. 3) – прикриття дій штурмових груп (груп захоплення) у ході

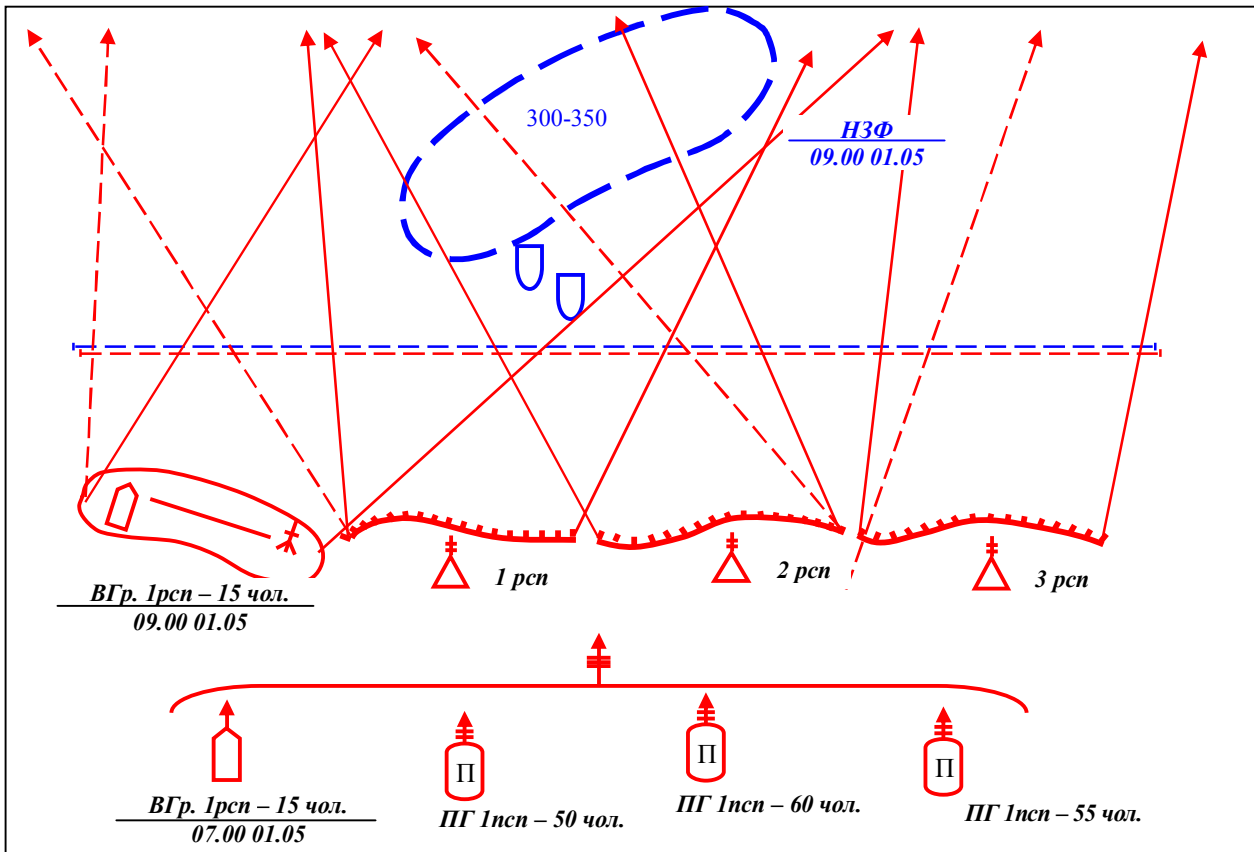

Рис. 1. I період – вогневе зіткнення (перший вогневий контакт) (варіант)

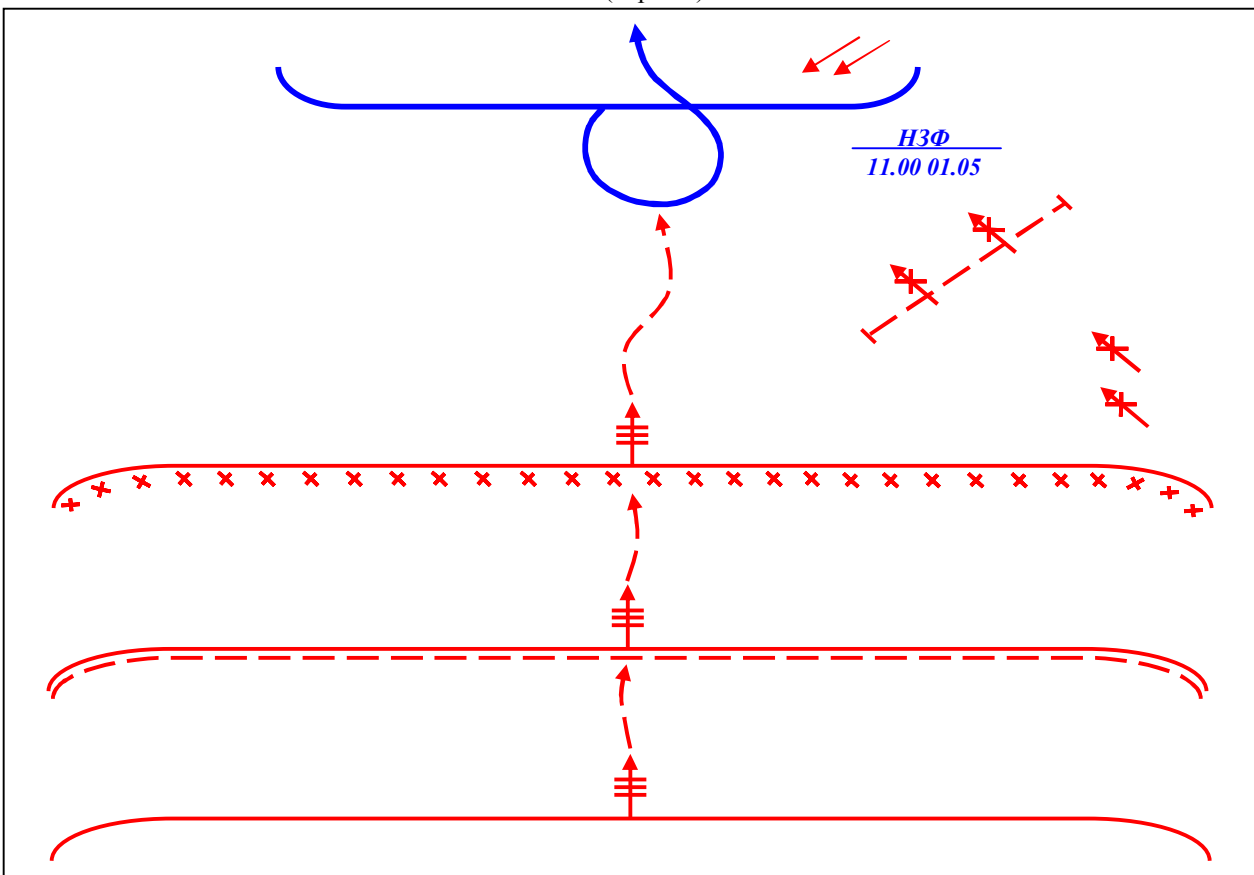

Рис. 2. II період – завдання умовному противнику ураження із застосуванням усіх вогневих засобів (варіант)

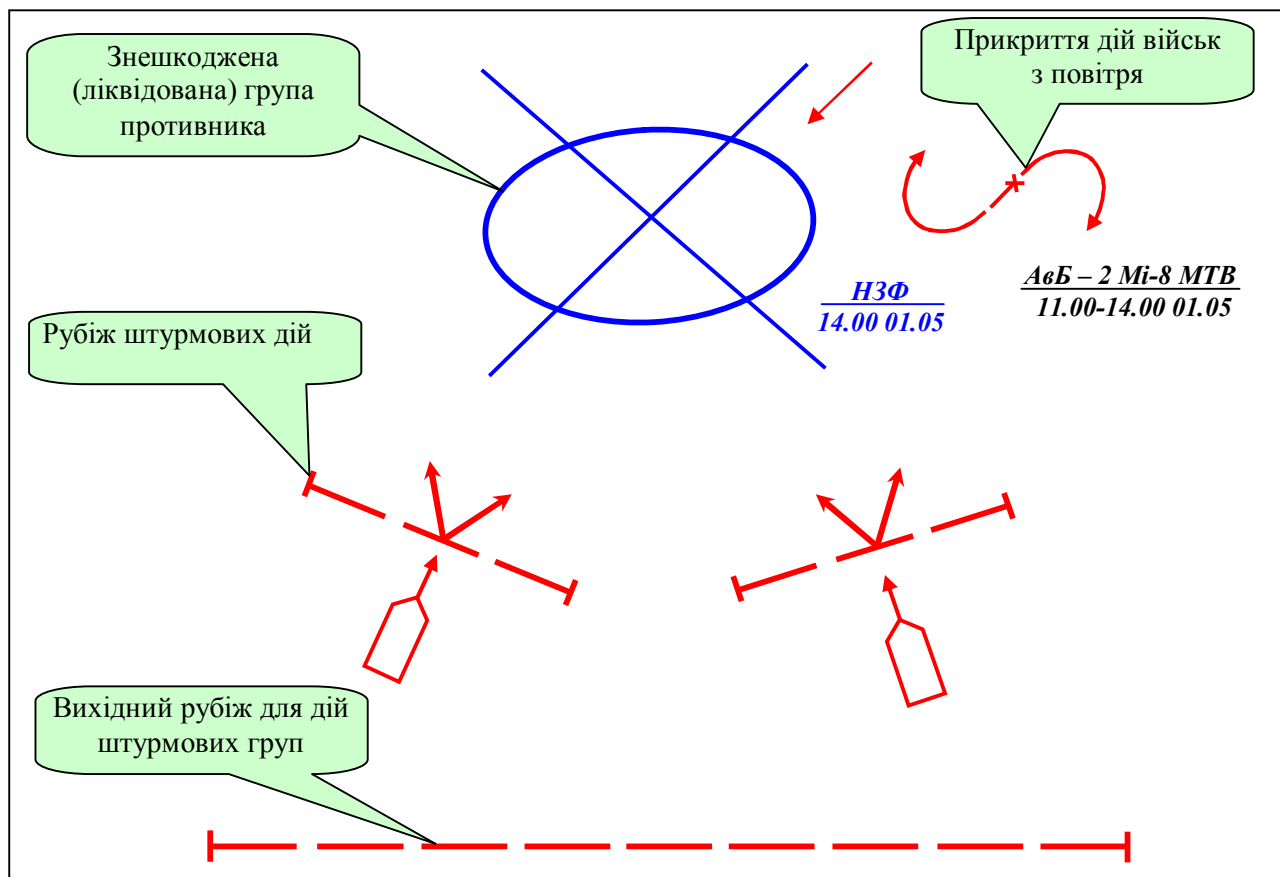

Рис. 3. III період – прикриття дій штурмових груп (груп захоплення) у ході знешкодження (ліквідації) ними умовного противника (варіант)

знешкодження (ліквідації) ними умовного противника.

На ТСН за тематикою, яка пов'язана з припиненням групових порушень громадського порядку, масових заворушень, що супроводжуються вчиненням насильства, із застосуванням зброї або інших предметів, які використовуються як зброя, етап бойової стрільби може плануватися з групами снайперів та групами застосування спеціальних засобів.

Етап бойової стрільби снайперів і груп застосування спеціальних засобів доцільно проводити після часткового відбою, безпосередньо на місці навчань (навчальні центри, тактичні поля, полігони, військові стрільбища тощо), коли війська, що навчаються, та групи позначення умовного противника виведені у безпечне укриття. Група застосування спеціальних засобів здійснює бойову стрільбу зі спеціальної зброї. Вогневе ураження умовного противника здійснюється по рухомих поодиноким мішеням і груповим цілях.

На етапі бойової стрільби на ТСН за тематикою щодо попередження і припинення терористичних актів на об'єкті, що охороняється,

або на іншому потенційно уразливому об'єкті, вогневі завдання можуть виконуватися штурмовими групами та групами захоплення у взаємодії з групами снайперів. До складу штурмових груп і груп захоплення доцільно залучати військовослужбовців підрозділів спеціального призначення, які оснащені спеціальною зброєю і засобами. Цей етап проводиться на спеціально обладнаних об'єктах, що знаходяться у навчальних центрах, на полігонах тощо. Захоплення об'єкта з метою припинення терористичного акту та знешкодження злочинців штурмові групи і групи захоплення здійснюють без застосування стрілецької зброї. Вогневе ураження умовного противника відпрацьовується у спеціально відведених і обладнаних місцях (військове стрільбище, тир тощо) по рухомих мішеням і мішеням, що з'являються короточасно.

Склад керівництва та посередницького апарату на навчання з бойовою стрільбою буде дещо відрізнятися від складу керівництва та посередницького апарату на навчання без бойової стрільби.

На навчання з бойовою стрільбою доцільно

призначати помічника начальника штабу керівництва з мішеневої обстановки, а також вогневих посередників з числа офіцерів на кожен групу оперативного шикуння (бойового порядку), роту (взвод), що стріляє. Вогневі посередники підпорядковуються старшому посереднику.

За необхідності під час дій підрозділів на дуже пересіченій та закритій місцевості, а також уночі кількість вогневих посередників рішенням керівника навчання може збільшуватись.

Слід зазначити, що вогневі посередники при групах (підрозділах) знаходяться разом з їх командирами (у бойових порядках), а під час ведення дій на вертольотах, БТР – у машині командира підрозділу, що стріляє.

Розрахунок боєприпасів на бойову стрільбу виконується окремо для стрілецької зброї, протитанкових засобів, озброєння бойових машин відповідно до вимог Курсу стрільб [1] і виділених норм.

Залежно від метеорологічних умов (боковий або косий вітер зі швидкістю понад 10 м/с, рвучкий вітер, снігопад, дощ, туман) та інших ускладнених умов стрільби (стрільба з ходу через амбразури та з люків БТР, також стрільба вночі) рішенням керівника навчань з бойовою стрільбою (перевіряючого), кількість боєприпасів може бути збільшена, але не більш ніж у 1,5 разу.

Набоїв із трасуючими кулями повинно бути не більше 25 % їх загальної кількості.

Мішенева обстановка створюється, як правило, на основі тактичного замислу навчання і повинна відповідати змісту службово-бойових завдань підрозділів, які навчаються, характеру дій умовного противника, особливостям місцевості. Вона має забезпечувати набуття тими, хто навчається, навичок з організації та ведення розвідки противника, управління вогнем штатних, приданих і підтримуючих засобів (виборі засобів і способів ведення вогню для ураження цілей, постановки вогневих задач, спостереження за результатами стрільби і коригування вогню) та вмілого сполучення вогню і маневру у різних побудовах бойового порядку.

Мішені, що входять до складу мішеневої обстановки, з'єднуються за цілями відповідно до розподілу за видами зброї для ураження і за однаковим порядком показу. До складу цілі входить одна або кілька мішеней.

Кількість і характер цілей (мішеней) визначає керівник, виходячи з тактичної обстановки, можливого складу підрозділу противника, який імітується, сил і засобів, що залучаються до бойових стрільб, та характеру бойових дій своїх військ і

противника з урахуванням вимог Курсу стрільб.

Крім того, під час визначення кількості мішеней урахується укомплектованість (чисельність) підрозділів, що навчаються. Для підрозділів повного складу береться кількість мішеней, що близька до більшої межі. Для підрозділів зменшеної чисельності вона відповідно зменшується.

Варто зауважити, що додатково до зазначеної кількості мішеней створюються резервні групи мішеней, які застосовуються для вирішення завдань, що раптово виникають у ході бою, і замість цілей (мішеней), що не з'явилися. Додаткова витрата боєприпасів на ураження резервних груп мішеней не передбачається.

Як переконує досвід, забороняється готувати мішеневу обстановку силами підрозділів, що будуть брати участь у бойовій стрільбі.

Підготовка офіцерів керівництва і посередників зазвичай повинна починатися з вивчення необхідних розділів бойових статутів, настанов, курсів стрільб та інших керівних документів. Після цього вивчаються схема мішеневої обстановки, графік вогневого ураження і реальних дій військ, вимоги безпеки.

Основну роботу з підготовки офіцерів керівництва і посередників доцільно проводити на місцевості, у районі майбутнього навчання, де вивчаються: обстановка, що може скластися до початку бойової стрільби; можливі варіанти рішень командирів, що навчатимуться, і розіграшу бойових дій на етапі бойової стрільби; порядок проведення розіграшу бойових дій з використанням створеної мішеневої обстановки, порядок показу цілей, імітації і підсвічування цілей (мішеней), видачі і розподілу боєприпасів; загальні рубежі відкриття і припинення вогню, рубежі початку і закінчення показу цілей для кожного виду зброї та порядок їх позначення вдень і вночі; рубежі безпеки у разі ведення ударів вертольотами. З офіцерами керівництва і посередниками, як правило, проводяться спеціальні заняття (інструктажі) щодо оцінювання тактичних дій підрозділів, які навчаються, огляду мішеней, аналізу та визначення результатів бойової стрільби.

З помічником начальника штабу з мішеневої обстановки і вогневими посередниками керівник навчання (начальник штабу керівництва) на підготовленому мішеневому полі зобов'язаний провести розіграш показу мішеней. Для цього вогневі посередники із засобами зв'язку переміщуються і позначають бойовий порядок підрозділів, що навчатимуться, залежно від їхнього місця розташування, уточнюються час і

порядок показу цілей, їх імітація, загальні рубежі відкриття і припинення вогню, рубежі початку і закінчення показу цілей, вимоги безпеки. Крім того, до них доводять порядок огляду мішеней і визначення результатів бойової стрільби.

У процесі підготовки військ до навчання особлива увага приділяється вивченню особовим складом вимог безпеки під час стрільби з усіх видів зброї з прийняттям заліків, ретельній перевірці справності озброєння та бойової техніки. З командирами підрозділів мають бути проведені контрольні заняття з управління вогнем удень і вночі, за результатами яких роблять висновки про готовність їх до тактико-спеціального навчання з бойовою стрільбою.

Разом з тим з підрозділами, які братимуть участь у бойовій стрільбі, забороняється проводити перед навчанням тактико-стройові заняття на місцевості, де буде готуватися мішенева обстановка.

В авіаційних військових частинах під час підготовки до навчання повинна бути проведена розвідка району навчання екіпажами вертольотів, у ході якої вони мають усвідомити: орієнтири, ближче і далі яких цілі для ураження авіацією не будуть виставлені; покажчики (знаки) районів (району), в яких можлива стрільба. Вивчення екіпажами об'єктів (цілей), які уражаються авіацією, проводиться з використанням аерофотознімків та інших розвідувальних даних; обліт їх екіпажами з метою вивчення забороняється.

Для забезпечення реальної розвідки і роботи командирів з уточнення рішення на місцевості дозволяється показувати зі звуковою, світловою імітацією і рухом, не розкриваючи загального угруповання противника, до 25 % мішеней для підрозділів і до 50 % цілей – для авіації. Показ здійснюється відповідно до розробленого плану позначення дій противника та імітації (за вказівками керівника навчання).

Перед початком етапу бойової стрільби у встановлений час заступники, помічник начальника штабу керівництва з мішеневої обстановки та начальник навчального центру (полігона) доповідають керівникові навчання про готовність ділянки бойової стрільби, а командири підрозділів, що навчатимуться, – про готовність військ до виконання завдання. Приймавши доповіді, керівник навчання дає дозвіл на видачу особовому складу боєприпасів і на відкриття вогню.

Порядок, місце і час видачі боєприпасів визначає керівник навчання і здійснює, як правило, у тактичній обстановці через розгорнуті пункти боєпостачання.

Забезпечення підрозділів, що залучаються до бойової стрільби, боєприпасами здійснюється відповідно до розрахунку.

Боєприпаси, як правило, видаються на пунктах бойового постачання із заняттям вихідного положення після одержання бойового завдання на етап бойової стрільби. При цьому боєприпаси, отримані для бронетранспортерів, розміщують у бойовій укладці, а боєприпаси для автоматів, кулеметів, у тому числі й тих, що встановлені на бойових машинах, гранатометів споряджають у стрічки (магазини), укладають у сумки (коробки) і разом з ручними гранатами видають особовому складу.

Боєприпаси розподіляють між підрозділами за вказівкою керівника навчання відповідно до рішення командира, який навчається, порядку виконання поставленого завдання і побудови бойового порядку. Видані на навчання боєприпаси розподіляють у батальйоні (групі оперативного шикуння) між підрозділами з урахуванням прийнятого рішення командиром, а в роті (взводі, військовому наряді) – рівномірно між відділеннями, екіпажами (обслугами) і військовослужбовцями однієї військово-облікової спеціальності.

Заряджання всіх видів зброї проводиться за командою командирів підрозділів після проходження загального рубежу відкриття вогню, а на вогневих позиціях – за встановленим сигналом. По броньованих цілях стрільба з гранатометів ведеться інертними гранатами, а осколково-фугасними – по тих цілях, які уражаються ними.

У разі введення в дію резервів заряджання зброї дозволяється після їх виходу на лінію діючих підрозділів.

Під час висування підрозділів до рубежу, зайнятого противником (злочинцями), вогонь зі стрілецької зброї ведеться у русі, а надалі – з положення на вибір стріляючих, залежно від тактичної обстановки та умов місцевості. Якщо значна частина цілей не уражена, керівник навчання може, додержуючись вимог безпеки, затримати просування підрозділів і створити обстановку, що змушує командира, який навчається, взяти необхідних заходів щодо знищення противника (ураження цілей).

Під час дій підрозділів на рубежі блокування цілі уражаються вогнем зі всіх видів зброї, починаючи з дальніх рубежів.

Залежно від замислу навчання і рішень командирів, яких навчають, керівник може показувати резервні групи цілей.

Екіпажі військової техніки, що вийшла з ладу

на етапі бойової стрільби, зобов'язані розрядити зброю, додати стволам максимальний кут піднесення і позначити себе встановленим сигналом. Евакуація техніки здійснюється тягачами ремонтно-евакуаційної групи. Після евакуації вона за вказівкою командира у разі можливості займає своє місце у бойовому порядку. Якщо вчасно наздогнати свій підрозділ неможливо, то машини, що відстали, виїжджають разом з технічними засобами (технічним замиканням) і займають свої місця з оголошенням часткового відбою.

Під час дій підрозділів на бойових машинах керівник бойової стрільби перебуває у виділеній йому бойовій машині, що рухається поруч із бойовою машиною командира підрозділу, який навчається.

Помічник начальника штабу керівництва з мішеневої обстановки у ході навчання перебуває, як правило, в одній машині з керівником (може перебувати і в окремій машині безпосередньо у бойовому порядку підрозділу) та управляє показом цілей відповідно до плану проведення навчання та вказівок керівника, підтримує стійкий зв'язок з керівником, негайно доповідає керівникові про цілі, що не з'явилися, керує діями операторів і команд, що забезпечують стрільбу. По закінченні етапу бойової стрільби перевіряє і доповідає результати ураження цілей (мішеней) керівникові навчання.

З виходом військ на рубіж припинення вогню керівник навчання встановленим сигналом оголошує частковий відбій. За цим сигналом підрозділи припиняють ведення дій і зупиняються, зброю розряджають, невитрачені боєприпаси здають на пункти боєпостачання. Командири, що навчаються, і вогневі посередники доповідають безпосереднім начальникам про здачу невитрачених боєприпасів, а вогневі посередники, крім того, – про позитивні сторони і недоліки у діях тих, кого навчають, на етапі (етапах) бойової стрільби.

Керівник навчання заслуховує рішення тих, хто навчається, щодо подальших дій. У разі необхідності уточнює їм бойові завдання, дає вказівки штабу керівництва, своїм заступникам і посередницькому апарату про подальший порядок розіграшу бойових дій з урахуванням умовних втрат військ.

Огляд результатів вогневого ураження цілей (мішеней) здійснюється вогневими посередниками під керівництвом помічника начальника штабу з мішеневої обстановки. З цією метою ними розробляються схеми огляду груп мішеней, на лицьовому боці яких нанесені цілі, розташовані і пронумеровані так само, як і на схемі мішеневої

обстановки; на зворотному – таблиця для запису результатів ураження цілей.

Дані про результати завдання ударів авіацією, про дії інженерних підрозділів та підрозділів РХБ захисту збираються штабом керівництва від відповідних заступників та помічників.

По закінченні огляду мішеней на рубежах (у районах) помічник начальника штабу керівництва навчанням з мішеневої обстановки на підставі доповідей вогневих посередників заносить дані про ураження цілей у загальну таблицю і доповідає керівникові навчання.

Підготовка до проведення бойової стрільби *вночі* проводиться завчасно. Під час роботи із з'ясування вихідних даних керівник навчання визначає (уточнює): який вид дій (бойових епізодів) відпрацювати у нічних умовах; сили і засоби, що необхідні для світлового забезпечення; витрати освітлювальних засобів.

У процесі проведення рекогносцировки керівник навчання додатково визначає (уточнює):

- порядок висвітлювання місцевості і цілей противника за завданнями, рубежами і часом, сили і засоби, які для цього залучаються, місця їхнього розміщення і порядок пересування у ході розіграшу бойових дій;

- порядок орієнтування підрозділів і використання світлової сигналізації в інтересах управління підрозділами і підтримки взаємодії між ними, а також взаємного впізнавання, оповіщення, цілевказання і розвідки;

- порядок використання приладів нічного бачення;

- порядок устаткування району мішеневого поля;

- намічає місця встановлення світлових орієнтирів і позначення світловими створами меж основного і небезпечного напрямків стрільби.

Рекогносцировка проводиться у світлий час доби з наступним уточненням необхідних питань уночі.

Заходи щодо світлового забезпечення дій підрозділів у ході навчання відбиваються у плані проведення навчання, на схемі мішеневої обстановки, графіку вогневого ураження і реальних дій підрозділів.

У плані проведення навчання додатково відображаються: у тактичному замислі – завдання зі світлового забезпечення, які виконуються силами і засобами старших командирів в інтересах рот (батальйонів); сили і засоби, місця їхнього розміщення та порядок пересування в ході дій; завдання командирів, яких навчають, зі світлового забезпечення.

На схемі мішеневої обстановки додатково вказують:

– порядок імітації вогню цілей при їх показі, способи та тривалість висвітлювання цілей;

– місця постановки світлових орієнтирів і створів;

– витрати освітлювальних і димових боєприпасів.

Під час проведення бойової стрільби вночі керівник навчання вимагає від командирів і штабів, яких навчають, умілої організації і здійснення заходів щодо світлового забезпечення, а від підрозділів – ведення активних бойових дій, умілого використання приладів нічного бачення, засобів висвітлювання й орієнтування на місцевості; завдання раптових ударів по противнику та забезпечення тісної взаємодії між підрозділами під час виконання бойових завдань.

Висновки

Таким чином, визначено низку проблемних питань щодо організації та методики проведення тактико-спеціальних навчань у внутрішніх військах і запропоновано нові підходи до підготовки та методики проведення навчань з бойовою стрільбою у бригадній ланці.

У бойовій підготовці внутрішніх військ треба підвищити якість бойового навчання, а саме тактико-спеціальних навчань з бойовою стрільбою з урахуванням призначення, особливостей службово-бойових завдань, покладених на управління територіальних командувань, з'єднання, військові частини, регіональних умов дислокації, укомплектованості, забезпеченості та реальних можливостей навчальної матеріально-технічної бази.

Залежно від обстановки і характеру часткових завдань спеціальної операції для виконання вогневих задач відповідною групою бойового порядку визначено три періоди вогневого ураження, розглянуто особливості застосування військ у кожному з періодів.

Запропоновані авторами підходи до організації та методики проведення тактико-спеціальних навчань з бойовою стрільбою у бригадній ланці можуть бути використані для подальшого розроблення положень щодо проведення етапу бойової стрільби у Настанові з організації і проведення тактико-спеціальних і командно-

штабних навчань у внутрішніх військах МВС України. Тому автори будуть вдячні за зауваження, пропозиції чи доповнення щодо викладених поглядів на проведення тактико-спеціальних навчань з бойовою стрільбою.

Список використаних джерел

1. Курс стрільб зі стрілецької зброї та бойових машин внутрішніх військ МВС України : наказ МВС України від 21.11.2003 р. № 1402. – С. 12–20.

2. Організаційно-методичні вказівки командувача внутрішніх військ МВС України з підготовки військ на навчальний рік.

3. Методична підготовка (методика організації та проведення практичних видів занять командиром підрозділу з тактичної підготовки внутрішніх військ) : навч. посіб. / І. Ф. Ролін, О. Д. Каверін, В. В. Довбня та ін. – Х. : Акад. ВВ МВС України, 2009. – 194 с.

4. Ролін І. Ф. Обґрунтування раціональної структури організації керівництва та посередницького апарату тактико-спеціальних навчань зі з'єднанням (військовою частиною) внутрішніх військ / І. Ф. Ролін // Честь і закон. – Х. : Академія ВВ МВС України, 2010. – № 1. – С. 55–62.

5. Методика тактичної підготовки внутрішніх військ : навч.-метод. посіб. / І. Г. Радванський, В. І. Тробюк, О. В. Лавніченко та ін. – Х. : Військ. ін-т ВВ МВС України, 2005. – 265 с.

6. Кудряшов В. В. Методика тактико-спеціальної підготовки : учебник / В. В. Кудряшов. – М. : Воениздат, 1983. – 280 с.

7. Наставление по организации и проведению общевойсковых тактических учений и командно-штабных учений на местности. – М. : Воениздат, 1984. – 192 с.

8. Шмаков О. М. Словник офіцера внутрішніх військ з воєнно-наукових питань / О. М. Шмаков. – Х. : Акад. ВВ МВС України, 2009. – С. 408.

9. Концепція розвитку внутрішніх військ на період до 2015 року : наказ МВС України від 29.11.2006 р. № 1167. – С. 1–4.

Стаття надійшла до редакції 12.11.2010 р.